

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ В УКРАЇНІ

За сучасних умов розвитку банківської системи головне завдання банків полягає у пошуку реальних шляхів мінімізації ризиків та отриманні достатніх прибутків для збереження коштів вкладників і підтримання життєдіяльності банку. Успішне вирішення цієї складної проблеми потребує використання багатьох методів, прийомів, засобів, систем та розробки нових підходів до управління активами і пасивами банку.

Зазначимо, що сучасна структура банківської системи України нездатна забезпечити необхідне накопичення кредитних ресурсів, обслуговувати інвестиційний процес, сприяти створенню інноваційної моделі вітчизняної економіки. Ситуація ускладнюється тим, що значна частина банків другого рівня не зацікавлена у кредитуванні пріоритетних галузей розвитку економіки: до сьогоднішнього дня більшість банків вкладала ресурси у розвиток роздрібного кредитування, що не сприяло економічному зростанню держави та було пов'язано з низкою макро- та мікроекономічних ризиків (сприяння імпорту, підвищення кредитних та валютних ризиків тощо). Посиленню ролі банківських установ у забезпеченні сталого та збалансованого зростання вітчизняної економіки, на нашу думку, сприятиме створення окремої ланки другого рівня банківської системи: спеціалізованих банківських установ. [2]

Спеціалізовані банки - комерційні банки, що виконують грошові та інші операції і надають фінансові послуги за певними напрямками банківської діяльності.

У свою чергу, спеціалізовані банки поділяються залежно від основних функцій, що вони виконують (ощадні, інвестиційні, інноваційні, іпотечні, клірингові та інші банки).

За останні роки дуже багато зроблено для зміцнення та стабілізації банківської системи України, але незважаючи на досягнуті успіхи, в банківській сфері залишається чимало невирішених проблем.

В науковій літературі приділяється досить велика увага проблемам та перспективам розвитку банківської системи України, але саме її інвестиційному спрямуванню та перспективам розвитку спеціалізованих банківських установ приділяється недостатня увага. Далі представлені дані щодо кількісного складу банківських установ.

Але не зважаючи на те, що за кількістю банків стало менше, це ще не означає підвищення якості їх діяльності, збільшення інвестиційного потенціалу. В Україні відсутні взагалі спеціалізовані банки, відносною

спеціалізованим можна вважати тільки державні «Ощадбанк» та «Ексімбанк» в силу своєї пенсійної та міжнародної спеціалізації відповідно. [4].

Таблиця 1. Кількість комерційних банків в Україні з 2008 по 2019 рр.

	Кількість діючих банків	З них з іноземним капіталом	У т.ч.зі 100% іноземним капіталом
на 1.01.2008	175	47	17
на 1.01.2009	184	53	17
на 1.01.2010	182	51	18
на 1.01.2011	176	55	20
на 1.01.2012	176	53	22
на 1.01.2013	176	53	22
на 1.01.2014	180	49	19
на 1.01.2015	163	51	19
на 1.01.2016	117	41	17
на 1.01.2017	96	38	17
на 1.01.2018	82	38	18
на 1.01.2019	77	37	23

Джерело: на основі даних[4]

Таким чином, можна зробити висновок, що структура банківської системи вимагає вдосконалення. Основним шляхом тут має стати створення в Україні нової ланки банківських установ – спеціалізованих банків (іпотечних, лізингових, трастових, факторингових та ін.), які будуть виконувати вузьке коло операцій і обслуговувати визначене коло клієнтури.

На сьогоднішній день в Законі України “Про банки та банківську діяльність” передбачена можливість існування в Україні спеціалізованих банків (банків, в яких більше 50 % активів є однорідними), але не передбачено ніяких особливостей у підходах до таких банківських установ. Фактично їх діяльність не регламентована, а таку регламентацію необхідно розробити.

Загалом, наслідками розвитку спеціалізації банківських установ може стати підвищення рівня капіталізації банківської системи, підвищення якості банківських послуг, але одночасно, це може привести до підвищення рівня банківського ризику. Диференціація капіталу універсального банку дає можливість йому вижити в непростих економічних умовах. Розвиток спеціалізованих банківських установ це необхідний крок до майбутнього входження у європейський банківський простір.

Ще одним кроком, який має сприяти саме інвестиційному спрямуванню роботи банківської системи України, має стати розробка гнучкої політики щодо оподаткування доходів, отриманих банками від інвестиційних вкладень.

У випадку зменшення податкового тиску на банки, які здійснюють інвестиційну діяльність, інтерес при розробці та реалізації таких проектів з боку банківських установ значно зросте.

Банківська система України як найбільш чутлива та розвинута ланка фінансової системи держави має подбати про економічно вигідне використання вищезазначених процесів.

Забезпеченню розвитку банківського сектору економіки нашої держави сприятиме виділення двох ланок на другому рівні банківської системи: перша ланка складається з універсальних банків, а створення другої ланки передбачає організацію спеціалізованих банківських установ. Доцільно розглянути перспективи створення і функціонування іпотечного, аграрного й інноваційного банків, визначити принципи їх роботи, запропонувати нормативи регулювання їх специфічної діяльності та довести провідну роль держави у забезпеченні процесів створення та функціонування спеціалізованих банківських установ.

Література

1. Державна служба статистики України [Електронний ресурс] / Офіційний сайт. - Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Універсалізація банківських операцій [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://bukvar.su/jekonomika/page,7,208893-Universalizaciya-bankovskih-operaciiy.html>.
3. Васюренко О.В. Банківські операції : [навч. посіб.] / О.В. Васюренко. – К.: Знання, КОО, 2012. – 255 с.
4. www.bank.gov.ua — Національний банк України.
5. Закон України “Про банки та банківську діяльність” 2000 р. (зі змінами і доповненнями)